

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Převod obchodního podílu perspektivou aktuální vybrané judikatury Nejvyššího soudu ČR

Jaké důsledky má absence předchozího souhlasu valné hromady s převodem obchodního podílu, vyžaduje-li jej společenská smlouva? Může advokát platně osvědčit pravost podpisu nabyvatele na smlouvě o převodu podílu, i když zastupuje převodce? Lze převést obchodní podíl ve společnosti ještě před jejím vznikem? A vyžaduje dohoda o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví k obchodnímu podílu souhlas valné hromady? Těmto i dalším otázkám se v nedávné době věnoval Nejvyšší soud České republiky v oblasti převodu obchodního podílu a jeho právním závěrům je věnován tento článek.

ÚVODNÍ EXKURZ K OBCHODNÍMU PODÍLU

Obchodní podíl představuje účast společníka ve společnosti a tvoří ucelený a vzájemně provázaný soubor práv a povinností společníka v obchodní korporaci^[1], jejichž obsah a rozsah je dán nejen právní formou obchodní korporace, ale též specifickým obsahovým vymezením konkrétní obchodní korporace (zejména zakladatelským právním jednáním). Lze rozlišovat působení obchodního podílu uvnitř korporace, které je vyjádřeno jednáním společníka v mezích zákona a společenské smlouvy. Vnější působení obchodního podílu je pak provázáno s hodnotou obchodního podílu jako věci. Velikost podílu je zpravidla určena podle poměru vkladu společníka na tento podíl připadající k výši základního kapitálu obchodní korporace (ledaže společenská smlouva určí jinak).

Hovoříme-li o podílu v obchodní korporaci jako o věci, rozumíme věc v právním slova smyslu, z čehož plyne, že se na obchodní podíl aplikují ustanovení o věcech zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**OZ**“ nebo „**občanský zákoník**“), ledaže zákon stanoví výslovně jinak. Obchodní podíl je věcí nehmotnou, movitou a připouští-li to zákon a společenská smlouva též věcí dělitelnou, která může být předmětem vlastnického práva. Za jedno ze stěžejních vlastnických oprávnění nad rámec romanistické vlastnické triády (tj. *ius possidendi*, *ius utendi et fruendi* a *ius abutendi*) lze bezesporu považovat *ius disponendi*, tedy oprávnění činit právní jednání směřující k tomu věc prodat, darovat, pronajmout, zničit nebo s ní jinak v mezích právního řádu nakládat. V tomto článku se zaměříme na dispozici ve formě převodu podílu bez zohlednění, zda se jedná o převod úplatný (prodej) či bezúplatný (darování).

Převod obchodního podílu je proces, který umožňuje společníkům flexibilně nakládat se svou účastí v obchodní korporaci. Je současně jedním z nejsnadnějších způsobů, jak může společníkovi účast ve společnosti zaniknout. Jednostranná právní jednání směřující k vystoupení společníka ze společnosti jsou zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZOK**“) striktně vázána na specifické případy a podmíněna splněním zákonných podmínek (ačkoliv společenská smlouva může podmínky pro vystoupení stanovit odlišně od zákona). Dvoustranné, případně mnohostranné dohody všech společníků o ukončení účasti jednoho ze společníků ve společnosti nemusejí být vždy snadno dosažitelné.

V tomto článku se detailněji podíváme na vybranou aktuální judikaturu Nejvyššího soudu ČR v oblasti převodu obchodního podílu s primárním zaměřením na převody obchodních podílů ve společnosti s ručením omezeným (dále jen „**SRO**“), neboť u osobních korporací není převod podílů s výjimkou komanditisty komanditní společnosti přípustný.

PŘEVOD PODMÍNĚNÝ PŘEDCHOZÍM SOUHLASEM ORGÁNU SPOLEČNOSTI

ZOK při úpravě požadavků na převod podílu v SRO rozlišuje mezi převodem podílu na jiného společníka ve společnosti[2] a mezi převodem podílu na třetí osobu[3]. Z jazykového výkladu je možné uzavřít, že se jedná o úpravu dispozitivní a je na vůli společníků, jak si převod obchodního podílu ve společenské smlouvě upraví, přičemž se mohou odchýlit od zákona, mohou převod podmínit souhlasem orgánu společnosti či převod zcela vyloučit. Ani ujednání o nepřevoditelnosti obchodního podílu není v rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem a nijak nenarušuje statusovou úpravu SRO. Pokud společenská smlouva úpravu převodu podílu neobsahuje, aplikuje se zákonná úprava v podobě volné převoditelnosti na jiného společníka společnosti, která nevyžaduje souhlas některého z orgánů společnosti, či v podobě omezené převoditelnosti na třetí osobu, která je vázána na souhlas valné hromady. Pro úplnost je nutno dodat, že pro převod podílů vtělených do kmenových listů platí zvláštní režim dle § 137 odst. 2 ZOK.

Vyžaduje-li zákon pro převod obchodního podílu souhlas valné hromady jako nejvyššího orgánu obchodní korporace, je důsledkem absence souhlasu neplatnost takového právního jednání. Jedná se o neplatnost relativní, již se lze dovolat do šesti měsíců ode dne, kdy se o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět měla a mohla, nejdéle však do deseti let od dne, kdy k takovému jednání došlo[4].

Otázkou důsledků absence souhlasu valné hromady k převodu podílu, jež společníci odchýlně od zákona podmínili předchozím souhlasem valné hromady, se zabýval Nejvyšší soud ČR v řízení pod sp. zn. 27 Cdo 2112/2023[5]. Soud *a contrario* dovodil, že ujednají-li si společníci odchýlně od zákona, že podíly ve společnosti je možné převést na jiného společníka jen se souhlasem valné hromady, navíc se souhlasem, který předchází právnímu jednání, nelze smlouvu uzavřenou bez předchozího souhlasu valné hromady považovat za neplatnou podle § 48 ZOK a neplatnost nelze dovodit ani aplikací § 580 OZ, neboť **právní jednání v takovém případě neodporuje zákonu, ale společenské smlouvě**. Soud dále zdůraznil, že je nutno zabývat se smyslem a účelem ujednání společenské smlouvy, které je oproti zákonným požadavkům přísnější, a uzavřel, že při posuzování, zda lze nedostatek předchozího souhlasu zhojit následným souhlasem valné hromady, je třeba zohlednit, zda mohl být požadovaný smysl a účel dodatečným souhlasem naplněn.

FORMA SMLOUVY O PŘEVODU PODÍLU

Podmínkou platnosti smlouvy o převodu podílu je dle § 209 odst. 2 ZOK její písemná forma s úředně ověřenými podpisy. Tato podmínka byla do příslušného ustanovení výslovně doplněna zákonem č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon ZOK, ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu[6] změna reagovala na názory části právní doktríny, která dovozovala, že smlouva o převodu podílu nemusí být v písemné formě. Naproti tomu ovšem ZOK, ve znění zákona č. 458/2016 Sb., vyžadoval, aby byla smlouva doručena společnosti v písemné formě s úředně ověřenými podpisy. Zmíněná novela poskytla vyšší právní jistotu, když jednak stanovuje formu smlouvy o převodu podílu a jednak zachovává podmínku účinnosti smlouvy o převodu podílu vůči společnosti, která nadále nastává okamžikem doručení účinné smlouvy s úředně ověřenými podpisy.

V řízení pod sp. zn. 27 Cdo 3120/2023 se Nejvyšší soud zabýval povahou požadavku na vyšší míru

právní jistoty poskytovanou úředním ověřením podpisu na smlouvě o převodu podílu a případnou kolizi s nestranností advokáta, který učinil prohlášení o pravosti podpisu, které má tytéž účinky jako úřední ověření podpisu[7]. Předmět sporu tkvěl v tom, že advokát, který jako likvidátor zastupoval obchodní společnost na straně převodce, učinil ověření podpisu jednatele obchodní společnosti na straně nabyvatele. Oba soudy nižších stupňů shledaly v tomto postupu rozpor, pro který nemá ověření podpisu účinky úředního ověření. Poukázaly zejména na střet zájmů advokáta, na jeho zájem na čineném právním jednání a na skutečnost, že advokát, který ověření provedl, není osobou nestrannou, v důsledku čehož není zaručen řádný průběh úředního ověření podpisu.

Závěrům nižších soudů ovšem Nejvyšší soud nepřisvědčil. Naznal, že požadavek na nestrannost osoby advokáta prohlašujícího pravost podpisu nelze dovodit ze zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZaA“), ani ze stavovských předpisů. Naopak je z textace ZaA zřejmý předpoklad zákonodárce, že advokát bude činit prohlášení o pravosti podpisu jako standardní součást právních služeb poskytovaných při zastupování klienta. Kategoricky dále odmítl obecný závěr soudů nižších stupňů, z něhož jejich rozhodnutí vychází a dle kterého by případné porušení požadavků ZaA a stavovských předpisů ze strany advokáta při činení prohlášení o pravosti podpisu mělo vést k automatické absenci úředního ověření podpisu. Nejvyšší soud zdůrazňuje, že takový účinek by byl **způsobilý vyvolat nepřiměřený zásah do právní jistoty smluvních stran i třetích osob, které by ověření podpisu považovaly za platné** (bylo-li by učiněno oprávněnou osobou a disponovalo-li by patřičnými náležitostmi) a které by nebyly schopny posoudit, zda advokát postupoval v souladu s advokátními předpisy.

Konečně Nejvyšší soud vytkl odvolacímu soudu, že neposuzoval smysl a účel požadavku § 209 odst. 2 ZOK a bez takového posouzení dospěl k závěru, že nedodržení požadavku na úřední ověření podpisů smlouvy o převodu podílu má za následek její absolutní neplatnost. Dle názoru Nejvyššího soudu je ochrana společnosti a jejích společníků dostatečně poskytována úpravou účinnosti smlouvy vůči společnosti, dle které se nabyvatel stane novým společníkem teprve okamžikem doručení účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy společnosti. Sankci v podobě absolutní neplatnosti pro rozpor s veřejným pořádkem považuje Nejvyšší soud za nepřiměřenou (relativní neplatnosti se strany nedovolávaly).

PŘEVOD PODÍLU PŘED VZNIKEM SRO

Jako dosud neřešenou se Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda neexistence obchodního podílu v SRO jako věci v právním smyslu k okamžiku uzavření smlouvy o převodu podílu je důvodem pro neplatnost této smlouvy dle § 580 odst. 2 OZ, resp. dle § 588 OZ, tj. pro počáteční nemožnost plnění[8].

V této právní věci založila zakladatelka zakladatelskou listinou jednočlenné SRO, v němž byla současně první jednatelkou. Ke dni sepsání zakladatelské listiny uzavřela zakladatelka jako převodkyně smlouvu o převodu podílu, na jejímž základě převedla podíl ve výši 50 % v nově vzniklé společnosti na nabyvatele; ke dni uzavření smlouvy byly též úředně ověřeny podpisy smluvních stran.

Společenská smlouva je smlouvou *sui generis* a její změna před vznikem obchodní korporace se tak řídí obecnými ustanoveními OZ o změnách závazku. Na případné změně se konsensuálně musí shodnout všichni společníci a musí být pořízena ve formě dle § 6 ZOK. V případě jednočlenné SRO lze tudíž zakladatelskou listinu změnit jednostranným právním jednáním zakladatele v téže formě. Ke změně tímto postupem ovšem zakladatelka nepřistoupila a (jak bylo uvedeno) uzavřela smlouvu o převodu podílu ve společnosti, který měl vzniknout v budoucnu – k okamžiku vzniku společnosti jejím zápisem do obchodního rejstříku.

Jak bylo rozvedeno v předchozí části tohoto článku, ZOK rozlišuje účinnost smlouvy o převodu podílu *inter partes* a účinnost vůči společnosti[9]. Nejvyšší soud ovšem uzavřel, že skutečnost, že podíl ve společnosti vzniká až okamžikem vzniku společnosti a že zakladatel se stává společníkem rovněž až okamžikem vzniku společnosti, nečiní plnění dle smlouvy o převodu podílu uzavřené v době před vznikem společnosti nemožným. Neexistuje tak žádná právní ani faktická překážka, která by zakladateli bránila uzavřít smlouvu o převodu (budoucího) podílu či jeho části se třetí osobou před vznikem společnosti. Účinky vůči společnosti v takovém případě nastanou nejdříve okamžikem jejího vzniku, neboť k tomuto dni může být splněna podmínka doručení účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy společnosti[10].

DĚLENÍ PODÍLU V SRO

Před Nejvyšší soud se k rozhodnutí dostala další otázka dosud neřešená, a to, zda může být soudem schválen smír mezi stranami dohody o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví k obchodnímu podílu v SRO ve věci určení neplatnosti příslušné dohody poté, kdy bylo uzavření dohody schváleno valnou hromadou společnosti. Při řešení této otázky se Nejvyšší soud musel nutně vypořádat se související otázkou – zda zrušení a vypořádání spoluvlastnictví k podílu v SRO podléhá souhlasu valné hromady.

V právní věci pod sp. zn. 27 Cdo 2853/2023 se Nejvyšší soud zabýval skutkovými okolnostmi dvou dědiců, kteří se stali spoluvlastníky obchodního podílu ve výši 50 % na společnosti, přičemž každý z nich disponoval id. ½ na společném obchodním podílu. Svou situaci se dědicové rozhodli řešit dohodou o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví, kterou usnesením schválila valná hromada společnosti. V důsledku následných sporů mezi nimi o obsahu dohody bylo zahájeno soudní řízení, v jehož rámci účastníci podali společný návrh na schválení soudního smíru, jímž by byla dohoda o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví prohlášena za neplatnou.

Obecné soudy v obou prvních stupních naznaly, že smír v navrhovaném znění nemůže být schválen pro jeho rozpor s právními předpisy. Odvolací soud potvrdil závěry soudu prvního stupně a uzavřel, že se jedná o smír ve statusové věci právnické osoby, kdy účastníky řízení nejsou všechny osoby, kterých se smír dotýká (účastníkem nebyla právnická osoba, o jejíž podíl bylo vedeno řízení) a schválením smíru by došlo k obcházení zákona, neboť **neplatnosti usnesení valné hromady se lze domáhat výhradně postupem stanoveným v OZ a ve stanovené lhůtě**[11].

V posuzované věci Nejvyšší soud poukazuje na to, že jednou z možných dispozic společníka s obchodním podílem je jeho rozdělení. V důsledku rozdělení ovšem nemůže dojít ke změně obsahu podílu, tudíž nemůže dojít k rozdělení pouze části práv a povinností s podílem spojených. Výsledkem rozdělení podílu bude vždy pouze změna kvantitativní.

Dále Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí[12] uzavírá, že stejně jako právní úprava převoditelnosti podílu v SRO není ani právní úprava rozdělení podílu v SRO součástí práva týkajícího se postavení osob dle § 1 odst. 2 OZ a v posuzované věci se tudíž nejedná o smír ve statusové věci právnické osoby.

Obecně lze obchodní podíl jako dělitelné majetkové právo rozdělit, aniž by došlo k jeho znehodnocení (ačkoliv může dojít ke snížení jeho tržní hodnoty)[13], přičemž právní úprava umožňuje rozdělení podílu v SRO výlučně v souvislosti s přechodem nebo převodem[14]. Jedná se ovšem o právní úpravu dispozitivní, od níž se mohou společníci společenskou smlouvou odklonit. Toto rozdělení podílu je podmíněno souhlasem valné hromady. Nejvyšší soud však soudům nižších stupňů v řešené kauze vytkl, že přehlédly skutkové okolnosti, dle nichž žádná ze situací dle dispozitivní právní úpravy umožňující rozdělení podílu a vyžadující souhlas valné hromady nenastala; současně se společníci ve společenské smlouvě od zákonné právní úpravy rozdělení podílu neodklonili.

V posuzované věci **účastníci řízení nerozdělovali podíl za účelem jeho převodu či přechodu, ale pouze zrušili a vypořádali podílové spoluvlastnictví k podílu**, který nabyli děděním. Bude tudíž aplikován § 1140 a násl. OZ a ustanovení ZOK upravující rozdělení podílu (§ 43) se na tento případ nepoužije.

Z toho důvodu nebylo nutné, aby účastníci měli k uzavření dohody souhlas valné hromady. Pokud valná hromada přesto o rozdělení podílu rozhodla, jednalo se o rozhodnutí mimo její působnost, na které se hledí, jako by nebylo přijato^[15]. Obecné soudy tudíž nepostupovaly správně, když odmítly z výše uvedených důvodů smír schválit.

ZÁVĚR

Ambicí autorky nebylo detailně postihnout veškerou recentní judikaturu Nejvyššího soudu České republiky týkající se převodu podílu. Nad rámec výše zmíněných judikátů však považuje za vhodné upozornit alespoň na některá další rozhodnutí, která přinášejí významné závěry a mohou mít dopad na aplikační praxi. Za pozornost stojí zejména rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2024, č. j. 27 Cdo 1648/2024-429, který navazuje na předchozí rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 1308/2022 a v jehož rámci se soud zabýval otázkou okruhu účastníků v řízení o určení společníků SRO. Dále pak usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 12. 2024, č. j. 27 Cdo 3765/2023-426, v němž soud posuzoval otázku pro případ sporu o platnost smlouvy o převodu podílu, a to, zda se má společník domáhat určení, že je společníkem SRO, nebo určení, že je vlastníkem podílu v této společnosti.

Mgr. Eliška Nedomová,
advokátní koncipientka

Solkind

[Solkind s.r.o., advokátní kancelář](#)

Praha / Brno / Ostrava

tel.: +420 222 866 555

e-mail: info@solkind.cz

^[1] Srov. § 31 ZOK a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016, uveřejněné pod číslem 152/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

^[2] Viz § 207 ZOK.

^[3] Viz § 208 ZOK.

^[4] Viz § 48 ZOK.

^[5] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 2. 2024, sp. zn. 27 Cdo 2112/2023.

[6] Parlament České republiky. Poslanecká sněmovna, 8. volební období. Tisk č. 207/0. *Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony.*

[7] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 1. 2025, č. j. 27 Cdo 3120/2023-479.

[8] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 6. 2026, sp. zn. 27 Cdo 3437/2024.

[9] Srov. závěry rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 5. 2022, sp. zn. 27 Cdo 1018/2021.

[10] Viz § 209 odst. 2 OZ.

[11] Viz § 258 a násl. OZ.

[12] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 7. 2024, č. j. 27 Cdo 2853/2023-88.

[13] Srov. HAVEL, B., NEVOLNÁ, Z., ELIÁŠ, K., BRIM, L., MÉSZÁROS, P., ŠTENGLOVÁ, I., MRÁZOVÁ, Ž., ŽABA, M., BEJČEK, J., DURAČINSKÁ, J., HURYCHOVÁ, K., ŽITŇANSKÁ, L., MORAVČÍKOVÁ, A., CUKEROVÁ, D., MAŠUROVÁ, A., CSACH, K., JANÁČ, V., BŘÍZA, P., KUBINEC, M., ZÁMOŽÍK, J., POBIJAK, T., GALANDOVÁ, M. *Převody obchodních podílů a akcií*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer (dříve ASPI) [cit. 2026-6-22]. ASPI_ID MN845CZ. Dostupné z: www.aspi.cz.

[14] Viz § 43 ZOK.

[15] Viz § 245 OZ ve spojení s § 45 odst. 1 ZOK.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Převod obchodního podílu perspektivou aktuální vybrané judikatury Nejvyššího soudu ČR](#)
- [Jednotné evropské nebe: změna zákona o civilním letectví na obzoru. Od evropského rámce k vnitrostátnímu provedení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 42: \(Ne\)funkčnost automatického průpisu do ESM](#)
- [Co všechno je možné zařadit do bodu pořadu jednání valné hromady s.r.o.](#)
- [Výklad některých otázek týkajících se valných hromad obchodních korporací ve světle aktuální judikatury](#)
- [Transpoziční novela ZISIF – jaké změny přináší?](#)
- [Ban, omezení zpeněžení či zablokování účtu? Jaká máte práva vůči platformě? Ochrana streamerů a dalších tvůrců ve světle DSA](#)
- [Pozemkové restituční náhrady a role znalce, když se hodnota majetkové křivdy přepočítává po desetiletích](#)

- [Zaplatit za logo nestačí. Jaká práva skutečně získáváte?](#)
- [Komunitní energetika od 1. srpna 2026: co se skutečně mění](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 41.: Záruka za jakost v kupní smlouvě](#)